

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Ἐδῶ καὶ λίγες μέρες τὸ Ὑπουργεῖο τῆς δικαιοσύνης (Δ)ση Διοικήσεως Φυλακῶν) ἐκιοινοποίησε στοὺς Εἰσαγγελεῖς ὅλου τοῦ Κράτους μιὰν ἐγκύκλιο, πού τὴ θεωροῦμε σὰ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ ριζικὲς καὶ ἀναμορφωτικὲς προσπάθειες τῆς ἑλληνικῆς Δημοκρατίας. Πρόκειται σαυτῇ γιὰ τοὺς ἀνήλικους ἐγκληματίες. Ἡ ἑλληνικὴ νομοθεσία δὲν ἐφρόντισε ἀκόμα νὰ συμμορφωθῆι μὲ τὰ συμπεράσματα τῆς σύγχρονης ἐπιστημονικῆς ἀντιλήψεως στὸ θέμα αὐτὸ καὶ ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερα νὰ βρίσκεται στὴν κατάσταση πού εἶχαν διαμορφώσει οἱ ἐπιστημονικὲς πεποιθήσεις μιᾶς ἐποχῆς, πού ἀπέχει ἀπὸ τὴ σημερινὴ κοντὰ ἑκατὸ χρόνια.

Ἡ ἐγκύκλιος αὐτὴ ἐρχεται νὰ κανονίσει προσωρινὰ τὰ πράγματα, ὥσπου νὰ φροντίσει τὸ Κράτος νὰ δώσει μιὰ νομοθετικὴ λύση, πρᾶγμα πού δὲ θὰ ῥγήσει νὰ τὸ κάμει, μιὰ φορὰ κι αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη γι' αὐτὸ.

Ὁ βασικὸς λόγος πού μᾶς ἀναγκάζει σὲ χωριστὰ μέτρα γιὰ τοὺς ἀνήλικους ἐγκληματίες, κι αὐτὸν ἔχει ὀλοένα ὑπ ὄψη του ὁ συντάκτης τῆς ἐγκυκλίου αὐτῆς, εἶναι ὅτι τὸ παιδί—ἐγκληματίας ἀποτελεῖ ἓν ἰσχωριστὸ τύπο ἐγκληματία κι ὅτι γι' αὐτὸ ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ μιὰ διαφορετικὴ κρατικὴ καὶ κοινωνικὴ συμπεριφορὰ ἀπέναντί του. Τὸ ἐγκλημα τοῦ παιδιοῦ βγαίνει κατευθεῖαν ἀπὸ τοὺς κοινωνικοὺς καὶ οἰκογενειακοὺς ὅρους μέσα στοὺς ὁποίους ζῆ.

Ἡ παραμέληση τοῦ παιδιοῦ στὴν τύχη, χωρὶς καμιὰ ἐπίβλεψη στὰ πρῶτα του βήματα μέσα στὴ ζωὴ, οἱ κληρονομικὲς συνήθειες στὶς ὁποῖες δὲν μπορεῖ ἀκόμα νὰ νάνιδράσει τὸ παιδί, ἡ πιὸ μεγάλη ἐπίδραση κάθε πειρασμοῦ ἀπάνω του, τὸ κακὸ παράδειγμα πού τοῦ δίνει ὁ κόσμος καὶ καμιὰ φορὰ κι αὐτοὶ οἱ γονεῖς του, εἶναι οἱ κύριοι λόγοι πού τὸδηγοῦν στὸ ἐγκλημα. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ψυχολογικὴ μελέτη ἀπάνω στὸ παιδί—ἐγκληματία εἶναι πιὸ δύσκολη ἀπὸ τὸ μεγάλο, γιατί πρέπει νὰ ἐξετάσῃμε ἂν τὸ παιδί συναισθανόταν καλά αὐτὸ πού ἔκαμε ἢ τὸ ἔκαμε ἀπὸ μιὰ ὑποβλητικὴ δύναμη πού ἐξασκοῦν ἀπάνω του οἱ παραπάνω ὅροι. Ἀπὸ τᾶλλο μέρος ὁ ἐγκληματίας αὐτός, πού μόνο ὁ ἴδιος δὲν εὐθύνεται γιὰ τὸ ἐγκλήμα του, τὶς περισσότερες φορὲς μὲ μιὰ κατάλληλη διαπαιδαγώγηση εἶναι εὐκόλο νὰ γυρίσει στὸν ἴσο δρόμο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο βγήκε χωρὶς νὰ φταίει. Ὁ ψυχικὸς ὀργανισμὸς τοῦ παιδιοῦ βρίσκεται ἀκόμη στὴ διάπλασή του. Γι' αὐτὸ ἡ Πολιτεία πρέπει, ἀντὶ νὰ λάβει κάθε ἄλλο μέτρο, νὰ προσπαθῆσει νὰ ποσπάσει τὸ παιδί ἀπὸ τὸ ἐγκληματικὸ περιβάλλον του καὶ ἀντὶ, νὰ τὸ ποτίσει μὲ τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀπογοήτευση, νὰ τὸ χαϊδέψει καὶ νὰ τὸ συμβουλέψει σὰν καλὴ μητέρα. Αὐτὰ ὅλα δείχνουν πόσο εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐφαρμόζεται χωριστὴ μέθοδος γιὰ τὴ διώξη τοῦ ἐγκλήματος στὸ παιδί. Τὰ προληπτικὰ μέτρα ἐδῶ εἶναι πιὸ ἀποτελεσματικά. Ἀλλὰ καὶ ὅταν τὸ παιδί ἐγκληματίσει, θὰ τὸ μεταχειριστοῦμε διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἐγκληματίες.

Τὰ μέτρα πού πρέπει νὰ λάβῃμε γιὰ τὸ νεαρὸ ἐγκληματία εἶναι τὰκόλουθα, καὶ ἀντιστοιχοῦν ὅπως τὰ διακρίνει ἡ ἐγκύκλιος, σὲ τρία στάδια: Α) Στὸ διάστημα ἀπὸ τὴν ἡμέρα τοῦ ἐγκλήματος μέχρι τὴν ἡμέρα τῆς δίκης, Β) τὴ δίκη, καὶ Γ) τὴν τιμωρία. Ἄς ἐξετάσομε τώρα κάθε στάδιο χωριστὰ:

Α'. Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ἔπειτα ἀπὸ πρόταση τοῦ εἰσαγγελεῶς τῶν Ἐφετῶν θὰ ὀρίζει ἐιδικούς ἀνακριτὲς γιὰ τὰ παιδιά, πού στὶς μεγαλύτερες πόλεις θὰ σχολοῦνται ἀποκλειστικὰ μὲ παιδικὲς ὑποθέσεις. Ἀφοῦ μετὰ τὸ ἐγκλημα συλληφθῆι τὸ παιδί, θὰ ὀδηγεῖται στὸν ἴδιο τὸν Εἰσαγγελεῖα τῶν Πλημμελειοδικῶν ἢ σὲ ἐιδικὸ γιὰ τὰ παιδιά ἀντισαγγελεῖα, πού θὰ ἐνεργοῦν αὐτοὶ τὴν προανάκριση γιὰ νὰ μὴ ἐρχεται σὲ καμιὰ

σχέση μὲ τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα τὸ παιδί.

Ἡ προδικασία θὰ συντομεύεται ἔτσι ὥστε εἶναι δυνατό, ὥστε νὰ μὴ μένει πολὺν καιρὸ ὑπόδικος ὁ κατηγορούμενος. Στὸ στάδιο αὐτὸ ὁ ἀνακριτὴς θὰ διατάσει τὴν ἰατρικὴ ἐξέταση τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ ἐιδικὸ γιαιτρὸ ἢ ψυχίατρο, γιὰ νὰ ἐξακριβωθῆι ἡ ψυχικὴ καὶ σωματικὴ κατάσταση τοῦ ἐγκληματία καὶ τὰ ἐλαττήρια τοῦ ἐγκλήματος. Ἀκόμα θὰ μαζεύει πληροφορίας γιὰ τὸ οἰκογενειακὸ περιβάλλον τοῦ ἐγκληματία, γιὰ τὸ σχολεῖο του, ἂν ἐργάζεται ἢ γυρίζει στοὺς δρόμους καὶ γιὰ ὅ,τι ἄλλο χρήσιμο νὰ σχηματίσει γνώμη γιὰ τὴν διαγνωστικὴ καὶ ἠθικὴ του κατάσταση. Ἐδῶ ὁ συντάκτης τῆς ἐγκυκλίου, ἔχοντας ὑπ ὄψη τοὺς ἀγῶνες καὶ τὶς συζητήσεις μᾶς ἐπάνω σαυτὸ τὸ ζήτημα, γράφει: «ὑπάρχουν βάσιμοι ἐλπίδες ὅτι μετ' οὐ πολὺ διάφοροι ὀργανώσεις ἀποτελούμεναι ἰδίᾳ ἐκ κυριῶν θέλουσι βοηθήσει τὸ ἔργον τῶν ἐιδικῶν ἀνακριτῶν».

Ἡ προφυλάκιση τοῦ παιδιοῦ στὸ στάδιο αὐτὸ πρέπει νὰ ποφεύγεται. Σήμερα προφυλακίζονται ἀνήλικα παιδιά κάτω τῶν 14 χρόνων καὶ γιὰ πολὺ ἐλαφρὰ ἀκόμη ἀδιήματα μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι εἶναι φόβος νὰ κάμουν κι ἄλλο ἐγκλημα. Ἀλλὰ, τονίζει ἡ ἐγκύκλιος, οἱ Ἑλληνικὲς φυλακὲς, καὶ ἰδιαίτερα οἱ ἐπαρχιακὲς, δὲ δίνουν ἐλπίδες ὅτι θὰ προφυλάξουν τὸ παιδί ἀπὸ ἐπικίνδυνες συναναστροφές. Ὅσο διαρκεῖ ἡ προανάκριση, τὸ παιδί δὲν πρέπει νὰ κρατεῖται στὴν ἀστυνομία ἀλλὰ στὰ ἄστυλα ἢ σὲ ἄλλα παρόμοια ἰδρύματα. Ἀλλὰ καὶ ἔπειτα, ὅσο θὰ διαρκεῖ τὸ στάδιο αὐτὸ, πού τὸ παιδί θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθερο, ἡ ἀνάκριση πρέπει νὰ προκαλεῖ τὴν προσοχὴ τῶν γονέων ἢ κηδεμόνων γιὰ τὴ ζωὴ του καὶ νὰ τοὺς ὑποχρεώνει νὰ δίνουν κάθε χρησιμὴ πληροφορία στὴν ἀστυνομικὴ ἀρχὴ ἢ καλύτερα στὰ ἐιδικὰ σωματεία πού ἔχουν γιὰ σκοπὸ τὴν προστασία τῶν κρατουμένων παιδιῶν.

Β'. Οἱ δίκες τῶν παιδιῶν, συσταίνει ἡ ἐγκύκλιος, πρέπει νὰ γίνονται σὲ ἐιδικὲς συνεδριάσεις ἢ, ἂν δὲν εἶναι πολλές, στὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως ἔπειτα ἀπὸ διακοπὴ μισῆς ὥρας. Στὸ δικαστήριον πού θὰ δικάζει τὸ παιδί—ἐγκληματία θὰ πρέπει νὰ λαβαίνει μέρος κι ὁ ἐιδικὸς ἀνακριτὴς τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν, κι ἂν εἶναι εὐκόλο, ὁ ἴδιος ὁ Εἰσαγγελεὺς ἢ ὁ ἐιδικὸς Ἀντισαγγελεὺς.

Στὶς δίκες αὐτὲς πρέπει νὰ μὴ παρευρίσκονται ξένα στὴν ὑπόθεση πρόσωπα οὔτε ἀστυνομικοὶ, μὰ νὰ μένουν σὺν τῇ διάρκειᾳ τῆς δίκης οἱ γονεῖς καὶ κηδεμόνες γιὰ νὰ δίνουν πληροφορίες σχετικὲς μὲ τὴ ζωὴ γενικὰ τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἐιδικὰ μὲ τὸ ἀδικημά του. Οἱ γονεῖς θὰ φεύγουν ὅταν θάπολογεῖται τὸ παιδί γιὰ νὰ μὴ φοβᾶται ἢ διστάζει νὰ πει τὴν ἀλήθεια.

Γ'. Ἄν τὸ παιδί καταδικαστεῖ ποιά μέτρα θὰ ἐφαρμοστοῦν γιὰ τὴν τιμωρία του;

Ὅταν ἔχει ἡλικία κάτω ἀπὸ τὰ 16 χρόνια, σύμφωνα μὲ τὸ Ν. Δ. «περὶ τῶν πρὸς περιστολήν τῆς ἀληθείας καὶ ἐπαιτείας λειτουργούντων ἀσύλων κλπ.» θὰ κλειστεῖ στὸ ἄστυλο. Ἐδῶ ἡ ἐγκύκλιος τονίζει ἰδιαίτερα τὴν ἀνάγκη νὰ ἐφαρμοστεῖ αὐστηρὰ ἡ διάταξη αὐτῆ τοῦ νόμου.

Στὰ ἄστυλα σύμφωνα μὲ τὸ νόμο αὐτὸ μπορεῖ νὰ μπαίνουν κι ἐκεῖνα τὰ παιδιά πού ἀθωώνονται ἔπειδὴ ἦσαν κάτω ἀπὸ 10 χρόνων ἢ ἔκαμαν τὴν πράξη «ἄνευ διακρίσεως». Ἔτσι θὰ μπορεῖ νὰ ἐπιτύχει εὐκολότερα ἢ «βελτίωσις» τοῦ ἐγκληματία πού εἶναι, σύμφωνα μὲ τὶς νεώτερες θεωρίες, τὸ καλύτερο ὄπλο πού πρέπει νὰ μεταχειρίζεται ἡ Πολιτεία στὸν ἀγῶνα τῆς ἐναντία στὸ ἐγκλημα.

Στὶς ἄλλες περιπτώσεις εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς ὁ νόμος 2231, πού σύμφωνα μὲ αὐτὸν οἱ ἀνήλικοι ἐγκληματίες πρέπει νὰ κρατοῦνται σὲ χωριστὰ

διαμορίσματα τῶν φυλακῶν ἢ στίς φυλικές Ἀβέρωφ, πού δυστυχῶς σήμερα δὲν ἐφαρμόζεται.

Στὸ στάδιο αὐτὸ ἐξετάζεται καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἀναστολῆς τῆς ποινῆς. Ἡ ἐγκύκλιος συσταίνει νὰ ἐφαρμόζεται γιὰ τὰ παιδιὰ ἐγκληματίες πιὸ συχνὰ ὁ σχετικὸς νόμος. Ὅσο θὰ διαρκεῖ ἡ ἀναστολή τὸ παιδί θὰ βρῆσκει στὴν ἐπίβλεψη τῆς ἀστυνομίας ἢ τῶν εἰδικῶν γυναικείων ὀργανώσεων μήπως πέσει πάλι σὲ κακὸ περιβάλλον καὶ θὰ γίνονται κάθε

φορὰ παρατηρήσεις στοὺς γονεῖς του ἢ καὶ στὸ ἴδιο.

Ἡ ἐγκύκλιος αὐτὴ μὲ τις διατάξεις πού παραπάνω ἀπαριθμήσαμε ἂν ἐφαρμοστεῖ πιστά, θὰ συμπληρώσει, ἂν καὶ κάπως πρόχειρα, τὸ κενὸ τῆς νομοθεσίας μας καὶ θὰ προσφέρει τις ὑπηρεσίες πού πολλές φορές ἔχομε τονίσει. Ἡ εὐχή μας εἶναι νὰ ἰδοῦμε σύντομα τὴν Πολιτεία νὰ παίρνει ὀριστικὰ μέτρα στὸ θέμα αὐτὸ ψηφίζοντας ἓνα νόμο μὲ βάση τις ἴδιες ἀρχές πού τὴν ὠδήγησαν στίς παραπάνω διατάξεις.